

САГА ОЛОХ

№ 3 (11931) • Тохсунньу 26 күнэ, 2024 сыл, бээтинсэ • 12+

Бу
нүөмүргэ

Улууска — бу күнүргэ

Улуус дьаһалтатын отчуота
салҕанар/3

Тиэргэн

Сырдык айылгылаах
Арыылаах ытык ыала/4

анал байыаннай дьайыы.

Үлэнэн хаачыйыыга
болжомто уурулар/5

Спорт бастыгнара чиэстэннилэр

Спорт. Улууска Саха сиригэр физкультурнай хамсааһын тэриллибитэ 100, Афанасий Софронов 95, Дмитрий Коркин 95 сылларын түмүктүүр дьаһал ытылынна/2

100 лет
физкультурному движению
в Республике Саха (Якутия)

© Үөрүүлэх тэрээһин түгэниттэн // СЭМЭН ЖЕНДРИНСКИЙ ТУАРИМТА.

Тэттик

Афанасий Софронов буюгар сибэкки дьөрбөтүн уурдулар

Тохсунньу 24 күнүгэр "Боотур Уус" стадион кириэр ааркатыгар Чурапчы спорт туйуатынан ааттанарыгар бастагы суолу тэлээнчилэртэн биридэрэ, оройуонуга маассабай успуорт, физкультурна хамсааһына сайдарыгар олугу уурбут Афанасий Кирикович Софронов буюгар сибэкки дьөрбөтүн уурдулар.

Бу күн 1928 сыллаахха Одьулуун нэһилиэгэр, колхуостаах дьиз кэргэнгэ успуорт төлөнөөх тэрийээнчитэ күн сиригэр көрбүтэ. Бэлиэ түгэнигэ улуус баһылыга Степан Саргыдаев, Афанасий Кирикович кыра кыыһа Елена Софронова тыл эттилэр.

"Айылгы" НАД-гэр Виктор Дьяконов таңа таһаарыт "Чурапчы — бу дьоллоох түһүлгэ!" кинигэ сүрэхтэниитэ буолла уонна ааспыт сыл түмүгүнэн чөмпүйүөннэри чиэстээтилэр.

Бизс сыл иһигэр социальный хантираагынан 350-ча дуогабар түһэрсиллибит

СӨ Ил Дархан "Өрөспүүбүлүкэҕэ дьадаһыны аччатар" туһунан мээрэтигэр олохуран, Сударыстыба өйөбүлүнэн үгүс киһи үлэ булунар, бэйэ дьыалатын тэрийэн үлэлиир.

Улууспутугар бизс сыл иһигэр 350 социальный хантираах түһэрсиллибит, ол иһигэр оҕолорго ыаллар эмиэ бааллар. Бу сыалга барыта 185 мөл. солк. көрүлүбүт.

Ааспыт бизс сыл иһигэр Чурапчы улуусугар 125 ыал социальный хантираагынан бэйэ дьыалатын арыммыт.

Бу мээһиниисими 2019 сыллаахха Дойду баһылыга Владимир Путин Федеральной Мунньахха туһаайы этиитигэр киллэрбитэ. Ол олоххо кириэн, ааспыт сыллардаагы социальный хантираагы туһаныы быраактыкта көдүүстээгин көрдөрдө. Ол курдук, ааспыт сылга 6 579 хантираах түһэрсиллибит.

Степан Саргыдаев Дьокуускайга үлэлээтэ

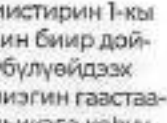
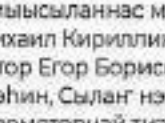
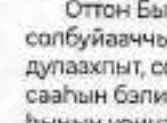
Экономика министириэ Петр Попову хытта көрсөн, А.К. Софронов аатынан саала үбүлээһинин уонна докумуонун онтуруутун, маны сэргэ «Кыталык» уонна Сыланг уһууааннарын тутуу болуустарын кэпсэтиллэр.

Оттон Бырамыысыланнас министириин И-кы солбуйааччы Михаил Кириллинниин биир дойдулаахпыт, сенатор Егор Борисов үбүлүүдээх сааһын бэлиэтээһин, Сыланг нэһилиэгин гаастааһынын уонна газомоторнай тээһиниикэҕэ көһүү туһунан кэпсэтиллэр.

Баайга-дуолга уонна сири кытта үлэҕэ министиригэр Павел Багынановка Мугудай Буоратай быһытын, Болтоҕо кылабыһатын, Нэлим, Бабаҕа быһыттарын өрөспүүбүлүкэ көрүүтүгэр ыалларыгар этии киллэрдиллэр.

Үөрэх министириин И-кы солбуйааччы Алевтина Аргуноваҕа оҕуолалар тутууларын усчаратын чулаһатарга биядэристибэлэр икки ардыларынаагы хамыһыйаны тэрийэн, докумуоннарын онорон, Бырабыыталыстыба отчуотугар туруорсарга кэпсэтиллэр.

Чурапчыга күн-дьыл туруга

Тохсунньу
26 күнэ
БЭЭТИНСЭ

Тохсунньу
27 күнэ
СУБУОТА

Тохсунньу
28 күнэ
БАСКЫҤЫАНЫҤА

Тохсунньу
29 күнэ
БЭНИДИЭННИК

Тохсунньу
30 күнэ
ОПТУОРИНЬУК

Тохсунньу
31 күнэ
СЭРЭДЭ

Олунньу
1 күнэ
ЧЭППИЭР

-28 -36

-25 -30

-31 -38

-38 -45

-39 -43

-37 -48

-38 -49

Өрөспүүбүлүкэ сонуннара

«Сахатранснефтегаз»
хампаанньа ааспыт сылга
үлэтин түмүгүн уонна
бийылгы былааннарын
ырыттылар

Хампаанньа генеральнай дириэктэрэ Алексей Колодезников РФ Бэрэсидьиэнэ Владимир Путин көбүлээбит «Социальной газетанын» бырагырааманан Саха сиригэр 3550 киллэник гаас турбата тутулубутун, 117 км гаас ситимэ тардыллыбытын уонна 2907 дьиз-уот холбонмутун иһитиннэрдэ.

Мунньахха Ил Дархан Айсен Николаев кытынна: «Ныч, гаас салаатыгар тутуу хампаанньабыт «Кыһыл-Сыыр-84 км» магистральнай гаас турбатын тутуу чэрчитинэн Саха сирин киин өттүн гааһынан хааччыйыга судаарыстыбаннай сорукары быһаарар уонна социальнай гаастааһынга улахан үлэни ыытар. 2023 сылга күүстээх үлэбит иһин тэрилтэ салаалатыгар уонна кэлэктипкэ махталбын биллэрэбин. Производственной былааннары аһары толордугут. Ити түмүгэр «Социальной газетанын» бырагырааманы олоххо киллэрингэ Саха сирэ эрэгийиэннэр ортолоругар Уһук Илингэ 1 миэстэни уонна дойду үрдүнэн 10 миэстэни ылла», - дьин эттэ.

«Кыһыл-Сыыр-84 км» магистральнай гаас турбатын тутуу салгыа ытыллар. Билингитэ ситим 71 км тутулуна. Маны сэргэ Накмыннаабы руда хонуутугар магистрал турбатын тутуу саадаланна. Бу – Ньурба уонна Сунтаар улуустары гаастааһынга кэскили арыйар суол. Итин таһынан Согуруу уонна Ардаа Саха сиригэр гаастааһын үлэтэ салгыа ытыллар.

Юрий Трутнев ааспыт сылга
Уһук Илин сайыннарыыга
үлэ түмүктэрин көрдө

РФ Бырабытталыстыбатын Бэрэссэдээтэлин солбуйааччы - РФ Бэрэсидьиэнэ Уһук Илингэ боломуочуйалаах бэрэстэбинтэлэ Юрий Трутнев 2023 сылга Уһук Илин сайыннарыыга үлэ түмүктэрин көрүүгэ туһуламмыт мунньабы тэрийдэ. Мана Саха сирин Ил Дархана Айсен Николаев кыттан санаатын үлэтиннэ: «Юрий Трутнев Уһук Илин түргэнник сайдыта улахан суолталааһын бэлиэтээтэ. Дойду Бэрэсидьиэнэ Владимир Путин бу XXI үйгэ сүрүн соруу буоларын биллэрбитэ. Маннык сыһыан Саха сиригэр киэн сабахтары арыйар. 2023 сыл түмүгүнэн өрөспүүбүлүкэ эканомикэ 2,3 трлн солкуобайга дьэри улаатта. Бу көрдөрүүнү дьоммут-сэргэбит туруу үлэлэринэн уонна Арассыыйа Бэрэсидьиэнэ уонна Бырабытталыстыбатын күүстээх өйбүдүнэн ситистибит», - дьинэ киин.

Бэлиэтээн эттэххэ, 2023 сылга Саха сирин эрэгийиэн иһинээги баалбай бородууктата 2,3 трлн солкуобайга дьэри улаатта. Ити 2022 сыллаагы көрдөрүүттөн 3,5% улахан. Бырамысылаанас онорон таһаарыытын 2022 сылга тэтиһээтэххэ -102,9%. Хаһаангытаагар да элбэх инвестиция кирийдэ - 715 млрд солкуобай (2022 сылтан 5% улахан). Сыл иһигэр 56 социальнай эбийиэк тутулуна, ол иһигэр 30 национальнай бырайыактар чэрчилэринэн. Чуолаан доруобуйа харыстабылыгар 20 уонна физкультурга уонна спорка 8 эбийиэк үлэс кирийдэ. 2023 сылга - 705 тыһыынча кв. м иһинээх олорор дьиэ олоххо кирийдэ. Бу 2022 сыллаагы көрдөрүүттөн 20,7% элбэх.

Төрөөбүт тылы
сайыннарыыга,
харыстааһынга болжомто
күүһүрэр

Айсен Николаев өрөспүүбүлүкэ наука академиятын төрөөбүт тыллар үөрэтиигэ, харыстааһынга уонна сайыннарыыга киини салайааччытын, педагогический наука докторун, профессор Феодосия Габыеваны кытта көрүстэ.

Салайааччылар көрсүүгэ тыл бэлиитикэтин, өрөспүүбүлүкэ научнай-техническэй сайдыытын судаарыстыбаннай бырагырааматын, Арассыыйа наука академиятын, Арассыыйа үөрэтиитин академиятын кытта биригэ үлэлэһин боппуруостарын туһунан кэпсэттилэр.

Ил Дархан Саха тылын, хотугу сир төрүт олохтоох адыах ахсааннаах норуоттарын тылларын сайыннарыыга үлэ улахан суолталааһын уонна салгыа ытыллыахтааһын бэлиэтээтэ. Мана үөрэх тэрилтэлэрин учебниктарынан, төрөөбүт тыллар үөрэтиигэ методический пособиеларынан хааччыйыга уонна сана информационнай технологиялары туһаныыга улахан болжомто уурулуоҕа.

СӨ Ил Дарханын уонна Бырабытталыстыбатын пресс-сулууспата.

Спорт бастыгнара
чиэстэннилэр

Спорт. Улууска Саха сиригэр физкультурнай хамсааһын тэриллибитэ 100, Афанасий Софронов 95, Дмитрий Коркин 95 сылларын түмүктүүр дьаһал ыытылынна

Елена МАКАРИНСКАЯ

Үөрүүлээх түгэнгэ Чурапчы спортсменнара, бэтэрээннэрэ уонна спорт үлэһиттэрэ муһуннулар. Улууска спорт сайдыытын туһунан дакылааты спорт салалтатын начаалынньыга Дьулустан Егоров онордо.

Эбэрдэ тылы улуус баһылыга Степан Саргыдаев, улуус дьокутааттары Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Яков Оконешиников эттилэр.

«Гражданский клуб» бэлиэни Егор Абрамовка, «Чурапчы улуунун Бочуоттаах олохтооҕо» ааты Клара Макарова, «Чурапчы улуунун бочуоттаах бэтэрээн» бэлиэни Михаил Друзяновка, «Оройуонун иннигэр үтүөлэрин иһин» 3-с истиэпэннээх бэлиэни Гавриил Яковлевка, Гаврил Сивцевка, Николай Поповка, «Оройуонун иннигэр үтүөлэрин иһин» 2-с истиэпэннээх бэлиэни Виктор Дьяконовка, Роман Оконешиниковка, о.д.а. наҕараадалары туттардылар.

Биир дойдулаахтарбыт – СӨ «Физический культуура уонна маассабы спорка салалтата» тэрилтэ салайааччыта Роман Оконешиников, СӨ спортивнай резервэтин бөлөмнүн киин салайааччытын эл. Александр Андреев, РФ уонна СӨ үтүөлээх үлэһитэ Альбина Поисеева, СӨ үтүөлээх учуутала Виталий Неустроев эбэрдэ тылларын эттилэр, Чурапчы спортивнай историятын актан-санаан аастылар.

Өрөспүүбүлүкэ спордун бэтэрээннэрин Сэбиэтин аатыттан Гаврил Сивцев уонна Чурапчы улуунун спордун бэтэрээннэрин Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Герасим Платонов мустубут спортсменнары эбэрдэлээтилэр. Чурапчыны спорт туоната дэтэ сылдылларыгар эттилэр.

Араас кэмнэргэ Чурапчы улуунун спордун салайбыт,

Тэрээһин түгэниттэн. // СӨМЭН ЖЕНДИНСОЙ ТУХАРИИТЭ

спорт сайдарын туһугар үлэлэспит, кылааттарын киллэрбит, сыраларын биэрбит дьоммутугар «Саха өрөспүүбүлүкэтигэр физкультурнай хамсааһын 100 сыла» үбүлүүдээх бэлиэни туттардылар.

Сыл түмүгүнэ спорт бастыгнарын ааттаатылар.

Ол курдук, «Бастыг Федерация» анал ааты оһунан ытыы федерацията (сала. Александр Дьяконов) ылла.

«Бастыг инструктор» ааты Болугуртан Денис Третьяковка, «Физический культуура бастыг учуутал» ааты Владислав Кривошапкинга ингэрдилэр.

Сыл 10 бастыг спортсменнара уонна тренердэрэ:

Көҕүл тустууга Россия спордун маастара Константин Капрын, тренерэ Егор Пономарев; Остуол тенниһигэр Россия спордун маастарыгар кандидат Ольга Тихонова, тренерэ Светлана Башарина;

Россия спордун маастара Олег Фомин, тренерэ Иннокентий Посельский;

Хотугу многоборьеда Россия спордун маастара Михаил Соловьев, тренерэ Альберт Иванов;

Төрүт оһунан ытыыга СӨ спордун маастара Эльвира Ефимова, тренерэ Павел Попов;

Волейболга Уһук илин үрүг көмүс призера Альберт Корякин, тренерэ Альберт Бродников;

Олорон эрэ волейболга үгүс өрөспүүбүлүкэтээги күрэхтэр кыайылаахтара Анна Заровная, тренерэ Афанасий Кузьмин;

Дуобакка Россия уонна аан дойдун спордун маастара Аляна Колодезникова, тренерэ Николай Кычкин;

Гирэ спордугар «Сахаада» маастара Мая Брызгалова, тренерэ Василий Дьячковский;

Национальнай многоборьеда үгүс өрөспүүбүлүкэтээги күрэхтэр кыайылаахтара Юрий Копырин, тренерэ Владимир Абрамов;

Чурапчы улуунун нэһиликтэрин икки ардыларыгар ытыллыбыт комплекснай спартакиада түмүгүн таһаардылар.

Кыра нэһиликтэргэ 1-кы миэстэҕэ Хадаар, 2-с миэстэҕэ Төлөй уонна 3-с миэстэҕэ Кытаанах нэһиликтэргэ табыстылар.

Улахан нэһиликтэргэ 1-кы миэстэҕэ Чурапчы, 2-с миэстэҕэ Болугур уонна 3-с миэстэҕэ Хоттодо нэһиликтэргэ табыстылар.

Кыайылаахтар улуус баһылыгыттан спортивнай инвентары ыларга 100 тыһ сэртификэти туттулар.

Сырдык айылгылаах Арыылаах Ытык ыала

Тиэргэн. Үйэ аңаарыттан ордук кэм устата ыал буолан олорон кэлбит Анна, Николай Захаровтар тус олохторунан холобур буолаллар.

Анна ЗАХАРОВА

Быылгы сыл Арасыйыа-да Дьиз кэргэн, саха сиригэр Оҕо саас оттон улууспутугар Ыал саргытын сылынан биллэрилиннэ. Итинтэн сизтэрэн, биһиги, улуустаагы "Сага олох" эрдээксийэ кэлэктибэ былааммытыгар киллэрэн, "Тиэргэн" анал балаһаа сыл устата тус олохторунан холобур буолар саха сайдам малларын туһунан ааҕааччыларбытыгар сырдатыхпыт. Маныаха 17 нэһилиэги барытын хабар санаалахпыт.

Ол курдук, бүтүгүчү нүмэргэ Арыылаах нэһилиэгин биир ытык малларын, күндү дьоммун – ийэлээх аҕабын, үлэ бэтэрээнин Анна Алексеевна, тыыл, үлэ бэтэрээнин, СӨ ытык кырдыаҕа Николай Титович Захаровтар тус олохторуттан, олоху көрүүлэрин туһунан кылгастык сырдатарга сананым.

Кинилэр биэс оҕону төрөтөн, сүһүөхтэригэр туруоран, сизинэр, хос сизинэр миннигэс сытарын билэн, ыал буолан олорбуттара 66 сыллара. Иккиэн оҕо эрдэхтэриттэн тулаайах хаалан, оччотооҕу аас-туор олоху эттэринэн-хааннарынан билэн улаппыттар. Оҕо саастарыттан төрөөбүт колхуостарыгар, кэлин совхуостарыгар үлэлээн-хамсаан бочуоттаах сынныаларга тахсыбыттар. Ааспыт сайын кинилэргэ "Таптал уонна бэриниллээх буолуу" бэлэни үөрүүлээх түгэннэ туттардылар.

Эдэр дьон сүрэхтэринэн сөбүлэһэн, 1957с. ыам ыйыгар ыал буолбуттара. Дойдуларыгар Арыылааха уһаайба ылан, онно дьиз-уот туттан олохсуйбуттара.

Оччотооҕу кэмгэ 17 сыл ЗАГСА-та суох бииргэ олоруу

Төрөппүттэригэр ыал буолан үйэ аңаарыттан лаппа ордук кэм устата олорон кэллилэр. Онуоха дьиз кэргэн историятыгар биир ураты түгэни бэлиэтибин. Ол – ийэлээх аҕабыт 17 сыл устата "Эр-ойох буолуу докумуона" суох олоруулаа буолар. Тоҕо диэтэххэ, эдэр дьон бөһүөлктэн тэйиччи үрэх баһыгар колхуос сүөһүтүн көрөн олорбуттар. Сайынны сайыллыка тахсаллара. Сыл баһыгар атаҕар дэриэбинэ кэлэн бараллара. Онон үлэ-хамнаска үтүрүттэрэн, олохтоох Сэбиэт үлэһитигэр: "Докумуоммутун толорон кэбиһээр эр", – диэн көрдөһөн, тылларынан эр этэн кэбиспиттэр уонна оннук аахайбакка, ол туһунан таһы умнан сылдьыбыттар. Кэлин, 17 сылы быһа олорон баран, эмискэ оннук "докумуон" наада буола түспүтүгэр биридэ, "Бабаҥ!" дэһэн, 1974 сыллаахха эрэ со-

Хос сизинэр миннигэс сытарын билэн.

куонунан "Эр-ойох буолуу сиби-диэтилистибэтин" илиилэригэр туспуттара. Ону оонньуу-күлэ: "Ыал буолуу аныгы сокуонун биһиги төрүттэбит эбиһпит", – дэһэллэр.

Эдэр саас эбэтэр үлэ үөһүгэр

Ийэлээх аҕам иккиэн кыра эрдэхтэринэ тулаайах хаалан, төрөппүт таптала диэни билбэтэр. Аана 13-тэн колхуоска ыан-ныксыттаабыта. Ньукулай кыра сааһыттан оҕус сизити-титтэн саҕалаан, бостуугунан, субан сүөһү көрөөччүнэн, сайын окко көлө илин звенотугар о.д.а. үлэҕэ, салалта ханна аны-рынан үлэлээбитэ.

Ол курдук, биэр сыл 20-чэлээх эдэр уолу Орджоники-дэ оройуонугар (билигинэн Хангалас улуусугар) тутуу маһын кэрдиинэ үлэлэтэ ыппыттар. Онно үлэлээбит кэмни туһунан кини манньк ахтар: "Колхуос айыттан хаһа да буолан тий-биһпит. Дэлээнэбиттэн чутас тимиэр оһоҕунан оттулар эргэ соҕус бараак дьиз баара, онно олохтообуттара. Сыл аңаарын кэринэ үлэлээбиппит. Күннээҕи былааммытын толороору, илин эрбиитинэн хара сарсыардаттан кизэ харайарыгар диэри мас кэрдэрибит, ону аны сүгэнэн му-тугун барытын ыраастырыбыт. Сарсыарда көһүөн аҕай турар-быт. Ас-үөл кэмчи. Сүрүн аһы-лыкпыт – хара килиэби кытта күүһүк саахыр. Эт ас, кэсиэр-бэ көрүлүбэт этэ. Эдэрбит бэрт буолан кытаанах усулуобуйаны, күүстээх үлэни тулуйдахпыт".

Сэрин кэнниттэн олоху-дьяһаҕы тупсарыма, сана со-циальной эбийиэктэри, дьиз-ни-уоту тутууга күргүөмнээх үлэ үгэниэн турар кэмнэрэ этэ. Совхуос уонна оройуон салалта-тын дьаһалынан эдэр үлэһиттэ-ри түмэн, улуус киинигэр саас уонна күһүн тэрилтэлэр оттук мастарын уонна тутуу маһын

бэлэмнээһиннэ далааһын-наах үлэ-хамнас тэриллэрэ. Онно күөгэйэр күннэригэр сыл-дьан, үрүлүйэ үлэлээн-хамсаан ааспыт кэмнэрин 95 сааһыгар сылдьар ытык кырдыаҕа Ни-колай Титович күн бэҕэһээни курдук чаҕылхайдык өйдүүр. Кини үтүө суобастаах, сыра-лаах үлэтэ сыаналанан, "Стаха-нов хамсааһынын удаарынны-гынан" буолбута.

Кэлин субан сүөһүнү көрүүгэ эмиз бастын үлэһиттэр кэккэлэ-ригэр сылдьыбыта. Ол курдук, тма хаһааймыстыбатын салаа-тыгар үлэҕэ үрдүк көрдөрүүлэрин иһин, Социалистической, Ком-мунистической үлэ удаарын-ныгынан буолбута, икки төгүл-лээн соҕуруу барар сынныаланг-путевканын наҕараадалаабыта.

Оттон Анна Алексеевна колхуоска ыан-ныксытынан, арыһытынан, кэлин совхуоска субан сүөһү көрөөччүнэн, сайы-нын от звеноларыгар килиэл астааҕынан үлэлээбитэ. Кэлин оскуолаҕа остуорастаабыта, салгыы интернээххэ ньээнкэ-лээбитэ. "Ыал – ийэтинэн" дириллэрини, түбүктээх үлэ-тин-хамнаһын быһыгар, дьэ-этин-уотун бэрийи, оҕолорун көрүү-истии кини чараас сан-ныгар сүктэриллэрэ.

Иһирэх эйгэлээх иллээх дьиз кэргэн

Төрөппүттэригэр биһиги-ни олохторун тус холобуругар итэн-такайан, истинг таптал-ларыгар бөбөйдээн улаатын-нарбыттар. Өйдөһүү-өйөһүү, бэйэ-бэйэҕэ харыстабыллаах сыһыаны кинилэр күннээҕи олохторугар көрөбүт. Ийэбит мэлдьи: "Аҕабыт барахсан – иитэр-аһатар киһибит. Үтүө, сыннаҕас майгылаах киһиэхэ түбэһэн, ыал буолан, оҕо-уруу төрөтөн, бэйэбин дьоллообу-нан ааҕынабын", – диэн этэрин үгүстүк истэбит. Уолаттара кыра эрдэҕин: "Аҕабыт үлэһиттэн сы-

Бэйэ байанайтан күндүлэтии.

лайан кэлиэҕэ. Кинини сынны-тан, дьиз тас үлэтин үмүрүтэ ох-суолун", – диэн соруйара, сорох ардыгар бэйэтэ тахсан, тэҥнэ үлэлэһэн да ылааччы. Оттон аҕабыт: "Дьахталлар үлэлэрэ чэпчэки курдук эрэри, олус би-риничик, олус сылаалаах. Дьиз үлэтэ күн ахсын хатылана турар, олус түбүктээх, салгымтыа-лаах", – диэн куруук этэр уонна кэргэнигэр көмөлөһөн, быыс буллар эр, дьиз иһинээҕи үлэни үмүрүтүһэрэ, оҕолорун көр-сөрө, хотонноругар тэҥнэ сэн-нэлиһэллэрэ. Кинилэр мэлдьи сүбээн сылдьаллара. Хаһан да кыһырсыбыттарын, этиспит-тэрин өйдөөбөппүт, уу-нуурал эйгэҕэ улаппыппыт. Хайалара эмэ улаханньк ыалдьан хаа-лабына: "Кытаат, үтүөр. Миһин иккистээн тулаайах хааллары-ма", – дэһэн ботур-итир кэпсэ-тэллэрин уйадыа истэрибит. Оннук бэйэ-бэйэлэригэр убан-сан, өйөһөн олорон кэллилэр. Оҕо-оҕо курдук мэниктээн, күн-нээн-күөнэхтээн ыллахпыты-на, сэмэлээһин, "чыпчахайы ыалдытатты" өттүн ийэбит баһылыра.

Биһигини, оҕолорун, кыра эрдэхпиттэн үлэҕэ үөрөппит-тэрэ. Сайынны окко, үлэ:сын-ныалан лаабырыгар, фермаҕа ньирэй көрүүтүгэр үлэллэрибит.

Онно аахсыбыт хамнаспытынан оскуолаҕа кэтэр санга танас-сап атыылаһаллара. "Оҕо үлэ-диэтээх. Үлэһит киһи олоххо бэлэмнээх буолар", "Дьонго ытыктабыллаах, үтүө сыһыан-наах буолун", "Арыгы, табах үчү-гэйгэ тизирдибитэ суох", "Үлэ-лээххэ-үөрэниэххэ үчүгэй да кэм кэллэ! Билигин кэмнэ баҕа-рыахха эрэ кэрэх – туох баар усулуобуйа барыта баар" диэн бириинсиптэри тутуһан биһи-гини илпиттэрэ.

Билигин кэмнэ дьиз кэргэнгэ өйөбүл, көмө элбэх

Аҕабыт Николай Титович би-лигин теһе да сааһырдар, тэлэ-биисэр, араадыһа сонуннарын истэ-билэ олорор. Ийэбитинэн ыал буолбут бастакы сылларын уонна билигин кэми тэҥни тутан, дьиз кэргэннэ, эдэр ыалга көмө туһунан санаатын манньк үлэстэр: "Бастакы оҕобут икки ыйын туолаатын кытта, кэргэммин колхуоска арыһытынан үлэлэтэ таһаар-быттар. Оннук уопускаҕа олоруу суолтаҕа ууруллубат этэ. Аны биэр күһүн, кураан дьылга, икки кыра оҕобутун сымарда-лаах оҕуска тизибитинэн, 50-ча субан сүөһүнү кыстата, Мырыла-ҕа барбыппыт. Мырыла мантан – 160 бизрэтэ. Онно бөһүөлэ-ктэн үс көс тэйиччи сытар үрэххэ тийиэн, быраһыллан турар хотону уонна олорор дьизни субуотунньугунан өрөмүөн-нээн, сыбаан кыстаабыппыт. Сүөһүлэрбитин этэҥнэ сыл таһааран, дойдубутугар кэл-биһпит.

Билигин дьиз кэргэнгэ, эдэр ыалга, сана төрөөбүт оҕолорго, ийэлэргэ араас өрүттээх көмө көрүллэрин истэн биһиринии. Онон эдэр ыалларга баҕарыам этэ – доруобуйа кыайарынан оҕолоһон-урууланан иһин: Бигэ туруктаах дьиз кэргэн өйдөһүү-гэ, өйөһүүгэ, иллээх буолууга тирэҕирэр. Онон бэйэ-бэйэһити-гэр истин сыһыаннаах, иллээх буолун, оҕолоргутун дьөһүн дьон ғына итэн таһаарарга дьү-лүн. Хаһан да ыарахан түтэн-изртэн самныман уонна сүрүнэ – чөл олоху тутуһун.

Дойдубут үрдүнэн бүрүүкэ-бит уустук балаһыанньа көнө оҕустун. Ыччаттарбыт этэҥнэ эргиллэн кэллэринэр".

Ытык ыал Захаровтар эдэр эрдэхтэриттэн төрөөбүт нэһи-лиэктэрэ сайдарын туһугар бары мытыллар уопастыбан-най дьаһалларга көхтөөхтүк кыттан кэллилэр, үүнэр ыччаты сирдээхтик иһингэ сэмэй кы-лааттарын киллэрсэллэр. Оҕо-лорутар, сизиннэригэр, нэһи-лиэктэрин дьонугар-сэргэтигэр бигэ туруктаах, байылыат олох-тоох, иллээх дьиз кэргэн дьин үтүө холобурунан буолаллар.

Үлэнэн хааччийыга болѳомто ууруллар

Анал байыаннай дьайыы. Байыастары үлэнэн хааччийы - улууспутугар биир сүрүн сорук.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ

"Анал байыаннай дьайыы кыттылаахтарын уонна кинилэр дьинэ кэргэттэрин үлэнэн хааччийы" диэн биллэҥҥи кэмгэ ураты суолталаах тизмэни Судаарыстыбаннай Дуума дьокутаата Галина Данчикова эрэггийиннээҕи кэдиэлэбэ СӨ Нэһилиэнньэ дьарыктаах буолуутугар судаарыстыбаннай кэммитэтин салайааччытын Светлана Горюшинскаяны уонна Нерюнгри, Ленскэй, Алдан, Өлүхүмэ оройуоннарын баһылыктарын кытары дьүүлэстэ.

Галина Данчикова Судаарыстыбаннай Дуумада байыаннай дьайыы кыттылаахтарын өйүүр 41 федеральной сокуон кыллыбытын, олортон сэттэтэ үлэ бэрэбэтин уонна көрүллүбүт мэккиэлэри көмүскээһин туһу-

Гаврил Владимиров үлэһит-тэринээн

нан буоларын бэлэттэтэ.

Оттон биһиги улууспут киинигэр бойбобуой дьайыы бэ-тэрээнэ, "Дорожник" ХЭТ ге-неральной дириэктэрэ Гаврил

Владимиров икки киһини номнуо үлэнэн хааччийан үлэ-лэтэ сылдьар.

●●● "Семен Павлов биһиги тэ-рилтэбитигэр кылаабынай ме-

ханигынан үлэлиир, кини баҕа өттүнэн анал байыаннай дьайыыга кытта барбыта, дойдутугар этэҥигэ эргиллэн кэлээт, бэйэтин кэлэктиибигэр тута үлэли тахсыбыта. Эдуард Захаров – өрдөөдүтэ эмиз манна үлэлээбит уол. Кини билигин биһиэхэ суоппардыыр. Кэлэктиилкэ бэйэлэрин үчүгэй эрэ өттүнэн көрдөрөллөр, аптарыгыттаахтар, үлэлэрин үчүгэинин эрэ сыаналыбыт", - диэн "Дорожник" ХЭТ генеральной дириэктэрин эбээһинэһин толорооччу, кылаабынай инженер Василий Николаевич Тимофеев хэпсээтэ. ●●● "Бу тэрилтэлэ 1991 сылтан үлэлибин. Маннай, оробуочай-даабытым, хачыгаардаабытым онтон тырахтарымыстаабытым. Ол быһыыгар ПМК мелорацияга суоппардаабытым, мэхээнниктээбитим. Кэлин улуустааҕы үөрэх управлениетыгар ОМТО отделыгар начаальныгынан үлэли сылдьыбытым. Былы-

рын олунньу ыйга, бэйэм баҕабынан анал байыаннай дьайыыга барбытым. Хантираакпын толорон, этэҥигэ дойдубар бу күһүн балаһан ыйыгар эргиллэн кэлбитим", - диэн "За боевые заслуги" мэтээлдээх, кылаабынай мэхээнник Семен Алексеевич сэхэргиир.

Санатан эттэххэ, улууспутугар Дьарыктаах буолуу киинин үлэһиттэрэ анал байыаннай дьайыы кыттылаахтарыгар ураты болѳомтону уураллар. Ол курдук, үлэтэ суох байыастарга уонна кинилэр дьинэ кэргэттэригэр Кини туһааннаах өнөтүн туһаналларыгар – эбии үөрэххэ үөрэнэллэригэр, идэлэрин уларыталларыгар, үлэ миэстэтин булалларыгар көмөлөһөллөр. Ону тэнэ манник категорияда хабыллар дьон быстах кэмнээх үлэнэн хааччыллахтара уонна уопсастыбаннай үлэлэргэ сыһыарыллыахтара.

БИЛЛЭҤҤИ / ОБЪЯВЛЕНИЕ

Муниципальный район
«Чурапчинский улус»
Республика Саха (Якутия)

РАСПОРЯЖЕНИЕ № 100
с.Чурапча
от «24» января 2024 г.

Об опубликовании списков избирательных участков указанием их границ и номеров, мест нахождения УИК и помещений для голосования на территории муниципального района "Чурапчинский улус" РС(Я)

На основании ч. 5 статьи 25 № 3-ФЗ от 10.01.2003 «О выборах Президента Российской Федерации», п.1 «Календарного плана мероприятий по подготовке и проведению выборов Президента Российской Федерации» утвержденного постановлением ЦИК РФ от 08.12.2023 г. №140/1081-В, распоряжаюсь:

1. Опубликовать список избирательных участков с указанием их границ и номеров, мест нахождения УИК и помещений для голосования на территории МР «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия), согласно приложению №1.
 2. Опубликовать настоящее распоряжение в улуусной газете "Сана олох" и на официальном сайте администрации МР «Чурапчинский улус» РС(Я).
 3. Настоящее распоряжение вступает в силу с момента официального опубликования.
 4. Контроль исполнения настоящего распоряжения возложить на заместителя главы - руководителя аппарата администрации МР «Чурапчинский улус» РС(Я) Лобанова А.Г.
- С.А. Саргыдаев,**
глава муниципального образования.

Приложение №1
к распоряжению главы МР
«Чурапчинский улус»
от «24» января 2024 г. №100

Список избирательных участков с указанием их границ и номеров, мест нахождения УИК и помещений для голосования

п/п Наименование УИК
Номер УИК. Адрес, где располагается УИК. Адрес, где располагается помещение для голосования. ФИО председателей УИК. Границы избирательного участка (улицы и номера домов, входящих в избирательный участок).

1. Алагарская 657 с.Чепара, ул.Протодияконова, д.33/2, здание ДНТ, «Ырыа», 28-347 с.Чепара, ул.Протодияконова, д.33/2, здание ДНТ «Ырыа», 28-347 Сорокумова Сардана Борисовна, 89999494337 Вся территория Алагарского наслега
2. Арылахская 658 с.Арылах ул.Комсомольская, д.17, здание ДНТ «Туску», 23-789 с.Арылах ул.Комсомольская, д.17, здание ДНТ «Туску», 23-789 Борисова Лена Ивановна 89627323578 Вся территория Арылахского наслега
3. Бахсытская 659 с.Толон, ул.Т.Н. Егорова, д.6, здание сельской библиотеки, 28-596, с.Толон, ул.Новая, д.3, здание Бахсытская СОШ, 28-596. Слепцова Вероника Петровна 89640771451 Вся территория Бахсытского наслега
4. Болтогинская 660 с.Харбала-2, ул. Центральная, д.5/1, здание модельной библиотеки, 25-529 с.Харбала-2, ул. Центральная, д.5, здание ДНТ им.Савина, 25-529 Г о -

- голева Мария Семеновна, 89245955873 Вся территория Болтогинского наслега
5. Кындайская УИК 661 уч. Кындай, ул.Центральная, д.4, здание Кындайская школа-сад 20-203 уч. Кындай, ул. Центральная, д.4, здание Кындайская школа-сад 20-203 Копылов Михаил Семенович, 89142223041 Вся территория участка Кындай
6. Болугурская 662 с.Мындагай, ул.Ленина, д.12, здание администрации наслега, 29-329, с.Мындагай, ул.Ленина, д.11, здание МБУ «Мындагайский ДНТ им. Е.С. Дьячковского», 29-393 Игнатьева Мария Владимировна, 89246622950 Вся территория Болугурского наслега
7. Кытанахская 663 с.Киланки, ул.Октябрьская, д.9, Здание администрации наслега, 23-669, с.Киланки, ул.Дорожная, д.14 к.3, Центр досуга «Туулуга», 23-645 Винокурова Анастасия Дмитриевна 89627379381 Вся территория Кытанахского наслега
8. Мугудайская 664 с.Маралай, ул.Октябрьская, д.79, здание Мугудайской СОШ, 27-676 с.Маралай, ул.Октябрьская, д.79, здание Мугудайской СОШ, 27-676 Сивцев Илья Дмитриевич 89248679012 Вся территория Мугудайского наслега
9. Ожунунская 665 с.Дябыла, ул.Карла Маркса, д.23, здание МБУ ДНТ «Сайдыс» им.Т.Г.Тоскина, тел.24-310 с.Дябыла, ул.Карла Маркса, д.23, здание МБУ ДНТ «Сайдыс» им.Т.Г.Тоскина, тел.24-310 Баягантаев Петр Степанович, 89244633600 Вся территория Ожунунского наслега
10. Юрех-Кюеринская 666 уч.Юрех-Кюеря, ул.Кюеринская, д.27,здание школа-сад, 24-355 уч.Юрех-Кюеря, ул.Кюеринская, д.27, здание шко-

- ла-сад 24-355 Лукина Алена Дмитриевна 89248652584 Вся территория участка Юрех-Кюере
11. Соловьевская 667 с.Мырыла, ул.Амгинская, д.42, здание администрации наслега, 23-141 с.Мырыла, ул.Амгинская, д.55, здание МБУ ДНТ им.Д.М.Васильева, 23-151 Николаева Марфа Гаврильевна 89644259058 Вся территория Соловьевского наслега
12. Хахыйахская 668 уч.Хахыйах, ул.Хомподоева, д.14,здание школа-сад уч.Хахыйах, ул.Хомподоева, д.14, здание школа-сада, 20-211 Федорова Варвара Кононовна 89681515333 Вся территория участка Хахыйах
13. Усун-Кюельская 669 с.Усун-Кюель, ул.Дьячковского, д.76, здание СДК им. А.А. Сивцева, 23-343 с.Усун-Кюель, ул.Дьячковского, д.76, здание СДК им. А.А. Сивцева, 23-343 Сивцева Лена Иосифовна 89644240551 Вся территория Сыланского наслега
14. Улахан-Кюельская 670 уч.Улахан-Кюель, ул.Мельничная, д.14, здание ООШ, 20-214 уч.Улахан-Кюель, ул.Мельничная, д.14, здание ООШ, 20-214 Кириллова Кюндюйэнэ Петровна 89245911238 Вся территория участка Улахан-Кюель
15. Теинская 671 с.Огусур, ул. Монастырева, д.13, здание школа-сад с.Огусур, ул. Монастырева, д.13, здание школа-сад Местникова Прасковья Гаврильевна, 89142644560 Вся территория участка Теи
16. Бэринская 672 с.Бэра, ул.Сивцева, д.14, Здание школы-сад, 20-213 с.Бэра, ул.Сивцева, д.14, здание школы-сад, 20-213 Сивцева Валентина Иннокентьевна 89659940071 Вся территория участка Бэра

17. Телейская 673 с.Телей, ул.Улуу Сыыы, д.3, здание Телейской СОШ, 27-399 с.Телей, ул.Улуу Сыыы, д.3, здание Телейской СОШ, 27-399 Девюков Андрей Васильевич, 89142252999 Вся территория Телейского наслега
18. Хатылынская 674 с.Харбала-1, ул.Партизанская, д.16, Здание СОШ, 25-324 с.Харбала-1, ул.Партизанская, д.16, Здание СОШ, 25-324 Драгунова Наталья Егоровна 89241656874 Вся территория Хатылынского наслега
19. Юрюнг-Кюельская 675 с.Юрюнг-Кюель, ул.Сергеева, д.33, здание Хадарской СОШ, 26-582 с.Юрюнг-Кюель, ул.Сергеева, д.33, здание Хадарской СОШ, 26-582 Лукина Наталья Дмитриевна, 89142892232 Вся территория Хадарского наслега
20. Оргинская 676 с.Уоргаул, Оргинская, 21, здание школы-сада, с.Уорга, ул. Оргинская, 21, здание школы-сада, 20-218 Пестерева Евдокия Васильевна 89241601101 Вся территория участка Орга
21. Хаяхсытская 677 с.Туора-Кюель, ул.Комсомольская, 11 здание администрации наслега, 26-624 с.Туора-Кюель, ул.Комсомольская, д.16, здание СОШ, 26-643 Филиппов Анатолий Николаевич, 89659937133 Вся территория Хаяхсытского наслега
22. Хоптогинская 678 с.Дирин, ул.Лазарева, д.22, здание МСЗ им. П.Т. Пинигина, с.Дирин, ул.Марыкчанская, д.10, здание СОШ, 26-343 Адамов Егор Владимирович, 89679292413 Вся территория Хоптогинского наслега

Продолжение смотрите в 6-той полосе.

Поддержка и опора

Политика. Государство оказывает необходимую помощь и поддержку семьям в России

Елена МАКАРИНСКАЯ

В жизни любого человека может наступить момент, когда ему не под силу самостоятельно справиться с трудностями. В таком случае руку помощи всем нуждающимся протягивает государство. В Якутии материальную поддержку оказывают не только тем, кто попал в сложную жизненную ситуацию.

Разного рода выплаты в республике существуют как дополнительные возможность выразить уважение общества к ветеранам, помочь людям с инвалидностью реализовать себя в социуме, подчеркнуть особый статус матери и многодетной семьи.

Мамы, это тебе!

Сегодня Якутия – лидер Дальнего Востока по рождаемости. А по темпам прироста населения входит в десятку среди всех регионов России. Рождение ребёнка – это не только большое счастье, но и дополнительная финансовая нагрузка. По статистике, с появлением каждого последующего малыша уровень жизни семьи, к сожалению, несколько снижается. Чтобы не допустить этого, в нашей республике, где многодетность – традиция, принимают все меры, чтобы семьи с детьми жили благополучно и счастливо.

Так, с 1 января 2022 года за рождение каждого ребенка в Якутии предусмотрена выплата целевого капитала «Дети столетия». Если на старте сумма социальной поддержки составляла 30 тысяч рублей, уже в 2023 году её повысили до 105 тысяч рублей. А саму программу продлили на 5 лет до 2027 года, хотя изначально она вводилась, как временная антикризисная мера на период экономических санкций, введенных против России западными странами. Из последних нововведений: начиная с 1 января 2024 года увеличен в 2 раза, до 300 тысяч рублей, размер республиканского материнского капитала «Семья» при рождении 3-го и последующего ребенка.

За последние пять лет объем финансирования на поддержку материнства и детства в Якутии вырос в разы и сейчас превышает 29 миллиардов рублей в год. Меры показывают реальную результативность: в регионе увеличилось количество детей, рожденных третьими и последующими.

Помимо адресной финансовой помощи в республике действует множество льгот и преференций для многодетных семей. Они могут с большой скидкой или вообще бесплатно заниматься в спортивных центрах, тренажерных залах и бассейнах, а также посещать государственные музеи, театры и другие культурные учреждения. Многодетные семьи в Якутии имеют право на получение льготной ипотеки по сниженной ставке. А также могут претендовать на бесплатные земельные участки или компенсацию за них в размере 200 тысяч рублей. Еще одна преференция для многодетных семей – субсидированные авиаперевозки. Они действуют круглый год по маршрутам с Дальнего Востока в разные регионы России и в обратном направлении.

Помощь детям — дело государственной важности

Президент России Владимир Путин говорит о том, что поддержка материнства и детства в России – приоритетное направление политики государства. «Убеден: поддержка материн-

ства, детства, семьи, особенно семьи большой, многодетной, – важнейшая задача государства, работа ради будущего страны. Мы последовательно развиваем соответствующие меры поддержки и программы», – считает глава государства.

С 2007 года в России выплачивается материнский капитал на второго и последующих детей, а в 2020 году эта мера поддержки была распространена и на семьи с одним ребенком. Для поддержки семей в стране делается многое: развивается семейная инфраструктура, популяризируются традиционные ценности, совершенствуются меры помощи семьям, в которых воспитываются дети с особенностями развития. В последнее время расширились возможности использования материнского капитала, поддержки разных категорий семей. Особое внимание сейчас уделяется семьям участников специальной военной операции.

Начавшийся 2024 год в России Президентом страны Владимиром Путиным был объявлен Годом семьи. Ил Дархан Айсен Николаев поддержал инициативу и объявил текущий год Годом Детства. Это еще раз подчеркивает, что поддержка материнства и детства – приоритетное направление работы властей как на уровне всего государства, так и непосредственно в нашей республике.

Повышение благосостояния

В предстоящее пятилетие к 2029 году Главой Республики Саха (Якутия) поставлена важная задача – сократить уровень бедности в республике в 2 раза по сравнению с 2022 годом (до 7,8%).

В целях реализации Указа Главы Республики Саха (Якутия) от 28 сентября 2023 г. № 2 «О мерах по борьбе с бедностью в Республике Саха (Якутия)» утвержден портфель, включающий 29 проектов, которые призваны повысить уровень доходов населения. Всех нужда-

ющихся возьмут на персональный контроль, найдут подходящую для каждого возможность реализоваться и заработать. Для этого окажут содействие в трудоустройстве или помогут организовать собственное дело. Кроме того, чтобы повысить профессиональную привлекательность, нуждающихся готовы переобучить за счет государства, а также повысить их квалификацию.

Одна из популярных форм помощи нуждающимся – социальный контракт. Она оказывается в республике с 2011 года и направлена на повышение доходов малоимущих граждан и семей за счет их собственной активной деятельности. Этот механизм поддержки еще в 2019 году предложил ввести Президент России Владимир Путин. «Государство оказывает гражданам помощь в трудоустройстве, повышении квалификации. Предоставляет семье финансовые средства на организацию подсобного хозяйства или небольшого собственного дела. Подчеркну: для каждого предлагается индивидуальная программа поддержки, исходя из конкретной ситуации. При этом человек, который берёт эти ресурсы, одновременно берёт на себя определённые обязательства: пройти переобучение, найти в соответствии с этим работу, обеспечивать свою семью, детей устойчивым доходом. В мире такой механизм действует и работает достаточно эффективно. И для тех, кто действительно стремится изменить свою жизнь, социальный контракт даёт возможность сделать это», – сказал глава государства.

За прошедшие годы практика использования социальных контрактов доказала свою эффективность. В республике количество контрактов увеличивается год от года. Если в 2019 году такую помощь получили 3 539 семей на общую сумму 291,8 млн. рублей, то в 2023 год помощь оказана уже 6 573 семьям. На это было направлено 822,2 млн. рублей. В 2023 году «социальный контракт» на ведение личного подсобного хозяйства и организацию собственного дела вырос до 500 тысяч рублей. Кроме того, вза-

тами разработаны разные «социальные пакеты»:

1) «Точка опоры» – для семей, находящихся в социально опасном положении;

2) «Кочевая семья» – для семей, состоящих в реестре кочевых семей;

3) «Забота» – для граждан и семей с инвалидностью, а также семей, в которых есть те, кто получил ранение в ходе специальной военной операции;

4) «Социальный навигатор» – для семей с детьми; для подвергшихся домашнему насилию; для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, а также несовершеннолетних мам;

5) «Рука помощи» – для одиноких пожилых граждан или лиц с инвалидностью;

6) «Верный шаг» – для людей без определенного места жительства и освободившихся из мест лишения свободы.

В 2023 году в республике заключено 83 социальных контрактов. Это позволило безработным в разных районах открыть собственное дело – массовый кабинет, швейную мастерскую, студию красоты, полиграфическое производство, стартовую мастерскую. Люди получают достойный доход, занимаются изготовлением якутских украшений и оберегов, снегоходных саней и многим другим.

Президент России Владимир Путин, отвечая на вопросы в ходе итоговой пресс-конференции 2023 года, отметил, что уровень безработицы в стране составил 2,9%. Глава государства подчеркнул, что такого низкого показателя в истории России не было.

Продолжение.
Начало смотрите в 5-той полосе.

23. Мельджех-синская 679 уч. Мельджехси, ул. И.Н. Тарабукина, 9, Здание МБУ ЦНТ Урдэл 20-222 уч. Мельджехси, ул. И.Н. Тарабукина, 9, Здание МБУ ЦНТ Урдэл 20-222. Саргыдаева Мария Николаевна, 89245983690. Вся территория участка Мельджехси
24. Чакурская 680 с.Чакур, ул.Филиппова, д.11, здание МБУ

«Дом фольклора им. Р.А. Филиппова», 26-724. с.Чакур, ул. Филиппова, д.11, здание МБУ «Дом фольклора им.Р.А. Филиппова», 26-724 Варламова Александра Дмитриевна, 89681549685 В с.я территория Чакурского наслега
25. Центральная 681 с.Чурапча, ул.Карла Маркса, 25 здание
МБУ КЦ «Айыллаан», 1 этаж с.Чурапча, ул.Карла Маркса, 25 здание

МБУ КЦ «Айыллаан», 1 этаж с.Чурапча, ул.Карла Маркса, 25 здание

МБУ КЦ «Айыллаан», 1 этаж, тел. 41-482. Коркина Айталима Николаевна

89142962357 Центральный округ

26. Коголинская 682 с.Чурапча, ул. Ярославского, д.63 корп. 1, здание гимназии, 41-452 с.Чурапча, ул. Ярославского, д.63 корп. 1, здание гимназии, 41-452. Захаров Прокопий Прокопьевич, 89141034329 Коголинский округ

27. Марыкчанская 683 с.Чурапча, ул.Октябрьская, д.32, здание Чурапчинской СОШ №1,

1 этаж, 41-228 с.Чурапча, ул.Октябрьская, д.32, здание Чурапчинской СОШ №1, 1 этаж, 41-228 Седаищев Виталий Константинович, 89241749262 Марыкчанский округ

28. Чаранская 684 с.Чурапча, ул.Ленина, д.24 здание «Детского эстетического центра Олонхо» с.Чурапча, ул.Ленина, д.24, здание «Детского эстетического центра Олонхо» Биншева Ольга Гаврильевна, 89142787284 Чаранский округ.

29. Новгородовская 685 с.

Чурапча, ул.Спортивная, д.2, здание ФБОУ РС(Я) «Чурапчинский государственный институт физической культуры и спорта», 42-515 с.Чурапча, ул.Спортивная, д.2, здание ФБОУ РС(Я) «Чурапчинский государственный институт физической культуры и спорта», 42-515 Колодезников Семен Михайлович

89142869203 Новгородовский округ

Итого: 29 УИК

Литэрэтиирэ муннуга. Орто дойду улаҕатыгар – танха түүн

Римма КОРЯКИНА — ХОТЛУНА

Салгыыта.

Ити курдук үс күннээх-түүн омунаах кэпсээннэрин, үйү-йээннэрин үлүннэрэ-үлүннэрэ кэпсээн, барыларын итэҕэтэ кутталалаан "дьэ бүтүм" - диэбиттэ, кэпсээннэит дьахтар өһүлүбүт уоһун соттубута, олоһоһоһобут атахтарын көннөрбүтэ. Дьон сымыйа-балайа хомунан, "һуу-һаа" буолан дьылларигэр тарҕаспыттара. Туора Лохуура хамсатыгар табах ууруна оһорон, эмискэ үс түөрэнг атахтаах төгүрүк остуолга уоттаах хараҥа хатана түспүтэ.

-Бу төгүрүк сирэйдээх сандалы остуол сибиирнэр тустарынан кэпсирбэр өрө дьигиһийэ турбута. Иччилээгин биллэрбитэ. Аарыма кырдыаҕас сандалыта дуу дьэхпэр дылы экирээбитэ -, уонна остуолу чинчийэрдий, тула хаампытта.

Дьыллээхтэр итинниги эрэ истиэхпит диэбэтэх дьон соһуйан, сирэй-сирэйдэрин көрсөн кэбиспиттэрэ. Дьингэ, хаһааҥгыттан ити сандалы киһилэргэ баарын өйдөөбөт этилэрэ. Ыал буолуохтарын инниттэн, дьонноруттан хааллаҕа буолуо. Уонна балаҕан тэбэр сүрээҥ буолан, араас аһынан аллан, күндүлээн күн бүтүгүгэ диэри мааныланан турдаҕа.

-Бу түүн бу остуолу сүүрдүөххэ баара. Тугу билгэлиир эбитий? Тугу дии саныгытты, дьыллээхтэр?

-Кэбис, ити тылы быктарыма даҕаны, бэрт сэттээх-сэмэлээх буолуоҕа... Аһынымы саҕарыма. Дьыллээх иччитэ киэр хайыһыа, хоргутан-хомойон истэһиһэҕэ...

-Бу да дьону! Бары-барыттан куттанан түһэнгит! Билигин тугу баар барыта тыыннаах, иччилээх турар кэмигэр сүүрдэн хаалыахха. Оттон эн, дьыллээх хотун Алаарыйа кыыс, тугу дии саныгытты? Төһө тухары силлээхтэ атыран, муус ураҕаһынан күтүөт уолаттары барыларын кыйдыы олоххонуну? Сүгүнүзүн сүктүбэт кыыс дьин дьон эйигин ысгына ыстаан, маһах гынылар, -- дии-дии күлбүтэ буолан, ыһах гыммыта.

Кыыс отут ордугуна үс сааһын төһө да аастар, кэрэ сээрэтин ыһыкта илиҕа, олус атаахтык итиллэн, бэйэтин олус үрдүктүк туттара. Ойох ыһынан баалаах эр бэртэрэ ыһытан көрө-көрө, сүтэн хаалалара. Киһи барыта аһаҕастык күлүү-алэк оносторо элбээбитэ. Итинниги иһиттэ да, тириитин таһынан ыһынар буолбута. Ол да иһин буолуо, инникитин билгэлээн көрөр баҕата баһыйан, остуолу сүүрдүргэ сөлөсөпүтэ.

Алаарыйа эмискэ мэйини эргийэн, тыһына хаайтара болторон, таһырдыаны билдэспитэ. Кинигинири киэн халлаан ороһотун урсунуттан хантан да кэлбитэ биллибэккэ, тыһырахтаах көтөр тийэн кэлэн, халпыт тиит төбөтүгэр сахсас гынан, оһорунан кэбиспитэ. Саллаҕар төбөлөөх

хаххан дьэһэригизэн, тыһыны харахтарынан дьөлүтэ көрүтэлээн, Алаарыйаны сууту одуулаабыта. "Тыһырахтаах көтөр дьин таһыгар мээһээ кэлбэт, бука, улахан ойуун харахтана сырыттаҕа" -, дьин, тыһыны уунан саба ыстарбыт курдук, эт-этэ салаһан, куйахата үмүрү тарпытта.

-Хаххан баһынан куттаабыкка дылы буолан! Эйигиттэн баҕас куттамаппын! Бу түүн сүллүкүүттэри ыһыран, остуол сүүрдэн саарыһаҕым. Баҕар, онно кэлэнгин, эргэ барарбын этэн биэриэн буолаарай? Дьэ, тугуохунан алыс аатырбыккынай? Төһө-хачча эбиккынай? Минигиттэн тугу ордуктааххынай? Көрүөхпүтү-уһун тыллаахтарга кыһый-бытын-абарбытын барытын көтөр кынаттаахха "тэбээн" кэбиспитин, кулгааҕа эрэ истэн хаалбыта. Уонна дьэ, соһуйан өмүрбүттү, хэһинэн чинээрис гыммыта.

-Тугу-тугу тыллаастым? Улуу кырдыаҕас дэҕиз тыһырахтаах көтөр буолан кэлбитин сэнээн, тугу хара санаалаах иннэммитэ буолла, саҕалаахпын дьин аһынымы тылластахпын! - дьит сымыйаһын быһа ытырбытыннан, икки иһиниттэн аһаһын саба туттубута... Ол эрэри киһи бэйэһэ-лээх кимтэн да толлон-дуулаһан турбутун өйдөөбөт, кимтэн да саллан тутум намтаан, буруй-сэмэ оһостубута суох. Онон тугу да буолбатаһын курдук туттан, баҕаһар кырымак хаары бүрүмүтүзүн, дьыллээхтэр киһини кэлбитэ.

Бу киһиэ Алаарыйаһаах Туора Лохуура дьыллээхтэр этэр тылларын ситэ истибэккэ, остуол сүүрдүргэ быһаарынылар. Көмүлүөк оһохторун тигинэччи оттон кэбиситилэр. Кураанах мас таһыргы-таһыргы, умайан күүдэпчилэннэ. Төгүрүк остуолларын икки өттүттэн көтөһөн аһалан, ууллубут ыһах арытынан сирэйин сотон аһаатылар. Умайа турар оһох уотугар сырайдылар, арыы уокка бырдаһа-лаатаһын аһы, сыт-сымар, буруо-тараа балаһан иһигэр тарҕанан, ыһы-быһаан буола түстэ. Санааларыгар, билэр-билбэт тылларынан уот иччиттэн ааттаһа көрдөстүлэр. Итиннэ илбистээх халлаантан илиһэй биһестэрин, алдьархайдаах аллараа дойду тыһынарын ойуунунан бохсуруттараары, удаһынан дьылбыттары аат ааттаан ааттастылар, ыһыран көрдөстүлэр. Таһырдыа тыас тыһаабытыгар, ыһах тириитэ бүрүөһүннээх аһаһара тэлэллэ биһэрдэ, биллэрлик түннүгүн үнтү көтөн, күлэччи көрбүт, кырыа төбөлөөх хаххан тэлээрэн киһини, үс атахтаах төгүрүк остуол үрдүгэр оһорунан кэбистэ. Тыһыны салгын сириинэн бурҕаһыйан киһиэ, түгэх орон аһыгар сыһалан сүтэн хаалла. Дьыллээхтэр кутталарыттан ороннорун бөһүн иһигэр састылар, сорохтор оһох кэһинигэр бүктүлэр. Алаарыйа хахханы үүрээри үөттүрээри сулбу тардан ыһан, сискэ сыр-

батта. Хаххан түүтэ ыһыллан, бурҕачыс гыһына. Дэҕиз тыһыраһынан кыыс төбөтүгэр хатана түстэ, сирэйин-хараһын хайыта тыһытан барда. Хаһыныһы биһирдэ түптэлэннэ, хаан-сиһи ыһылыһа.

-Оо, баҕаһыла-ар! Хайаларын уһун суолун оймоотугут, кэтит суолун кэстигизтэ? Киһи тыһыны истибэккэбит, аһаһыларга айах туттуугут! - дьин дьыллээх эмээхсин киһиэс оһуна-оһуна, үгэхтэн хаһыныты оһордо.

Эмискэ, үс түөрэнг атахтаах төгүрүк остуол оһох симик уотун сырдыгар хаһан лиһиргээн киһини барда. Хараҕа суох киһи курдук, чыг муустаах мунуктарга аһыһыла сылдыһан түөрэнгэлээтэ. Төгүрүк остуол холоруктанан эргичийдэ, кулаһаһыла сылдыһан, балаһаны кэрийэ төкүнүйдэ, тыһа-ууһа сүрдэһинэ. Уһан эрэр кыһыны түһнэри көтөн ааста. Остуол үс түөрэнг атаһа тосту барда, дьин ортоһугар хорус гыһаат, күр гыһа түстэ. Туора Лохуура уолуһан саһа аллайда: "Һуу, бу тугуй? Идэһини-иһи даа!", дьит, сарыһы-сарыһы, таһырдыаны былдыаста. Хаххан үстэ-түртэ саһыһаат, оһох хараһа уоһаһыһын сүтэн хаалла. Остуол сирэйигэр оһорбут сирэ хорую буолан хараһан оһойдо...

-Кыыспыт хараһын хаххан снатэ-ээ! Тугу аһыһыт иһини? - дьин ыһы-хаһы иһиниһэ.

-Ыал аатыттан аһар, өлөр дьон буоллубут... Бу да оһолор оһонһообуттара тугун толлоһой? - дьин дьыллээх оһонһоор кыһаны бөһөнү кыһанан, үгү бөһөнү түһэрдэ. Идэһэрэ эмээхсин хаһан да мэнэрийэр дьини билбэтэх киһи эмискэ уоһугар киллэһэн манһык дьыллээт. Дьэ, хотуой, иһиниэ дьини уотун умуллардым, икки хараһым саһтым. Дьүһүн-бодо буолан, мас чыһкээһи мингэлэһэн ыал устун сылдыһан! Алыс бэртик бэйэһин саһаһаат буол! Итэҕэйбэт буоллаһхытына хаххан бастаах Сөҥкүр ойуун буоларбын таһсан көрүң! - дии-дии өрө дьигиһийэ оһорбут. Дьыллээхтэр эмээхсини икки даһыдалыттан өрө ыһаан көтөхпүттэр, оронугар хам баттаан сыһыарбыттар. Уонна таһырдыа куттанна-куттана таһсан көрбүттэрэ - кыһыһаах отторугар аһыһы турар ыһыһаах аһы хаххан төбөлөөх оһонһоор таһсан минимит да, хара тыһыны үрдүнэн айанната турбут.

Бу ыал кэһин эһэн, Алаарыйа хараһыттан матан, тугу да уруута-хаһаа суох, ыал устун мас талкытын сослутунан айаһар эрэ сылдыһыт.

Илбистээх халлаан бөлөһингэр илиһэй биһестэ сүксүрүстэхтарына, дьини далайдар ойһон харахтарыттан түптүр үтүгэн үөдөннэрэ быһыһаастахтарына, иннинэн сирэйдээхтэр аһын дойду иһэһиниригэр дьиниһээхтик итэҕэйлэлэр эбит...

Итэҕэйдигит дуо?

КОМЕДИАНТНАЯ ДРАМА ОТ СОЗДАТЕЛЕЙ "БАНА ЭТЭ"

ТИМИР

14:30ч

20:05ч

Репертуар с 25 января по 31 января

Понедельник санитарный день

18:15ч

ПОСЛЕ ПЕРВОГО УРОКА

ТОП-10 ПО СБОРАМ В РОССИИ

12:30ч

ХАРЧЫ

КАЖДОГОДНИЙ МАКИЯЖ

Скидки и льготы на посещение киносекансов кинотеатра «Айыллаан»

Вторник - Многодетным семьям (Льготы предоставляются на членов только одной семьи) 50% от стоимости билета.

Среда - Пенсионеры, инвалиды I, II группы 50% от стоимости билета. На все дни кроме четверга

Ветераны ВОВ, дети инвалиды 100% от стоимости билета.

Пятница - Ветераны боевых действий, дети сироты (круглые сироты) 50% от стоимости билета.

Без ограничения - дети до 5 (пяти) лет включительно 100% от стоимости билета.

В день рождения - Именинникам (при предъявлении документа) 3 дня до и 3 дня после 100% от стоимости.

Улуус саҕуһаары
куор — кодуһан
киһини көрүө

Прокуратура извещает

Конфисковано транспортное средство за повторное управление автомобилем в состоянии опьянения

Прокуратурой Чурапчинского района поддержано государственное обвинение по уголовному делу в отношении жителя с. Тумул Мегино-Кангаласского района. Он признан виновным в совершении преступления, предусмотренного ч.1 ст. 264.1 УК РФ (управление автомобилем лицом, находящимся в состоянии опьянения, подвергнутым административному наказанию за управление транспортным средством в состоянии опьянения).

В суде установлено, что подсудимый, будучи подвергнутым к административному наказанию за управление транспортным средством в состоянии опьянения, в ноябре 2023 года находясь в с. Тумул Мегино-Кангаласского района, вновь сел за руль своего автомобиля марки «Mazda Tribute» в нетрезвом состоянии,

и выехал в сторону Чурапчинского района, ставя под угрозу жизнь и здоровье участников дорожного движения. Его противоправные действия пресечены сотрудниками государственной автоинспекции в с. Чурапча.

Суд с учетом мнения государственного обвинителя приговорил мужчину к наказанию в виде обязательных работ сроком на 300 часов с лишением права заниматься деятельностью, связанной с управлением транспортными средствами, сроком на 2 года.

У осужденного также конфискован в доход государства автомобиль «Mazda Tribute».

Приговор не вступил в законную силу и может быть обжалован сторонами.

**Прокуратура
Чурапчинского улуса.**

